

GIZARTEA → URREA USTIAZKEKO PROIEKTUA

Paristik etorriko den azken erabakiaren esperoan

Sudmine sozietateak Lapurdiko hamaika herritan urrea ustiatzeko baimena galdegina du

Ekonomian eta tokiko jardueran eragin positiboa izanen duela dio Sudmine enpresak, baina hamaika herrietan, tartean dira Sara eta Senpere, kontrako

mugimendua sortu da. Hamaika Herriko Kontseiluek kontra direla adierazi dute, baita Lurralde Elkargoko lehen-dakaria den Jean Rene Etxegaraik ere.

Laborariek ere kalteak baizik ez dizkiote ikusten proiektuari. Baina Frantziako Ekonomia Ministerioak du azken hitza.

INTERNETETIK HARTUTAKO ARGAZKIA

Frantziako Aude departamenduan dagoen Salsigneko urre-meatzea. Azken urteetan itxia dago.

G. PIKABEA

Arrangura eta ezine-gona sortuak ditu Lapurdi aldean Sudmine sozietateak egin nahi duen urre-meatzeak. Sara, Senpere, Ainhoa, Kanbo, Ezpeleta, Halsu, Itsasu, Jatsu, Larresoro, Uztaritze eta Zuraide inguruko 126 km²-ko eremuan galdegina du zundaketak egin eta urrea bilatzeko baimena, eta aurkako mugimendua sortua bada ere, Frantziako Ekonomia Ministerioak du baimena eman ala ez erabakitzeko azken hitza. Hasmentan, apirilera jakinaraztekoa zuen bererabakia, baina azke-

nean, gibeleratu egin dute.

Kontua ez da oraingoa. 2012an Arnaud Montebourg Frantziako orduko Ekonomia Ministroak Meatzeen Kodea aldatu eta berriz urrea ustiatzea baimendu zuen. 2014ko azaro hondarrean Lapurdiko aipatu eremuan urrea bilatzeko baimen eskusiboa eskatu zuen Sudminek, baina 2015eko udan jakin zuten herritarrek eta hautetsiek, Pirinio Atlantikoetako Prefetak proiektuarekin hunkituak izanen liratekeen Herriko Kontseiluei gaiaren inguruko ikusmoldea galdetu zie-

KONTRAKO MUGIMENDUA

Proiektuak hunkituko lituzkeen hamaika herrietako Herriko Kontseiluek proiektuaren kontra direla adierazi dute, baita Lurralde Elkargoko presidentek ere.

nean. Prefeturak txostena igorri zuen hamaika Herriko Kontseiluetara, baina ez zien herritarrei erakusteko baimenik eman. Herriko Kontseilu guztiak aurka agertu ziren, eta herritarrek mugitzen hasi ziren. Orduan sortu zen proiektu honen kontra-

ko Stop Mines EH herritar kolektiboa. Herriz herri bilerak egin ziren, protestak... Sarako Herriko Kontseiluak, erraterako, aho batez adierazi zuen kontrako jarrrera, tokiko ekonomia, ingurumena eta turismoaren gainean ondorio kaltegarriak izanen lituzkeela erranez. DREAL Akitania mailako Ingurumen, Lurralde Antolaketa eta Etxebizitza delako egitura, ordea, alde agertu zen.

Horretan gelditu zen afera. Aurten berriz hautsak harrotu diren arte. Inongo abisurik eman gabe, Frantziako Gobernuak kontsulta publi-

koa ireki zuen Interneten. 500 orriko txostena argitaratu zuen, eta herritarrei bide elektronikoz bakarrik proiektuaren inguruko iritzia emateko aukera eman zien urtarilaren 30etik otsailaren 17ra.

«Nehor abisatu gabe ireki zuten inkesta publikoa». Halaxe salatu du Joana Urbistondo Sarako laborari eta hautetsiak. Kasualitatez jakin zuten inkesta hori bazela: «Bretainiako kolektibo batek ingurumenaren defentsan aritzen den CADE taldekoei abisatu zieten», dio Mixel Gerendiain Sarako hautetsiak. Horren on-

dotik etorri zen Stop Mines EH elkarteak deituta otsailaren 11n Ezpeletako karriketan egin dako manifestaldia. Kasik mila lagun bildu ziren. Jean-Rene Etzegarai Lurralde Elkargoko presidentea ere mintzatu izan da eta proiektuaren kontra agertu da. Inkesta publikoaren epea bukatua da baina ez da geroztik berririk.

«Enpresak urrea ustiatzeko lehen baimena baduelarik, gero ez du berriz bertze baimenik eskatu beharrik izanen perimettoa zabaldu nahi badu».

Joana URBISTONDO
Sarako laboraria eta hautetsia

GEHIAGOREN BELDUR

210.000 euroko aurrekontua duten lanak egin nahi ditu Sudminek. Hiru urterako baimena galdegina du eta lau fasetan banatuta eginen omen lituzke: lehenbiziko esplorazio eta bilatze lanak, eta eman korra izanez gero garatuko luke proiektua. Horrekin, ordea, mesfidati da Urbistondo: «hori da beraiek erraten dutena, baina behin ustiatzeko baimena badutelarik, gero ez dute berriz bertze baimen bat eskatu beharrik». Gehiago ere azaldu digu: «beraien txostenean erraten zuten lehenik bigarren mailako urrea miatzen hasten direla, baina ez dutela baztertzen perimettoa zabaltzea». Garbi dio Sarako laborariak: «nahiz eta baimena 126 km²ko eremuan galdegin, hortik kanpo urrea baldin badute, eremua zabaltzen ahal dute, bertze baimenik galdegin gabe». Deigarria den datu bat ere azaldu digu: «hiru-

ARGAZKIA: TTPI-TTAPA

Mixel Gerendiain eta Joana Urbistondo Sarako hautetsiak. Urbistondo laboraria ere bada.

lau gramo urre atzema-teko tona bat lur mugitu behar dute, eta hala ere, errentagarria da. Eremuak eta eremuak zulatzen dituzte».

Urrea baino gehiago izanen denaren beldur ere badira: «urre miaketa izanen dela erraten dute, baina azkenean, atzematen duten guzia ustiatzeko baimena da: urrea, uranioa... Zerna-hi izaten ahal da».

Duela 2.000 urte meatzeak izan ziren Euskal Herrian. Sudmineren arabera, 2001ean eta 2005ean lurrean egindako ikerketa eta azterketa geomorfologikoen arabera, beraiek orain ustiatu nahi duten eremuan, garai batean 44 urre-meatze zeuden. Lur komunak eta pribatuak dira: «jabe-eei baimena eskatuko dietela erraten dute, baina lehen aldian ezetz erraten baduzu, espropiatu egingen dute». Gerendianek azaldu digunez, «legeak dio lur-azala bakarrik dela jabearena, eta azpian dagoe-na estatuarena dela. Estatuak ustiatzeko baimena ematen badu, zuk ez duzu deus ere egi-ten ahal».

Loiret eskualdeko enpresa da Sudmine.

«Halako kasuak izan diren bertze tokietan ikusi dugu nolako ondorioak utzi dituzten. Beldurgarria da».

Mixel GERENDIAIN
Sarako hautetsia

Urbistondok erran digunez, «*junior* sozietateak deitzen dira, enpre-

sa ttiki batzuk dira, aurpegia ematen dutenak, baina gibelean multinazionalak dituzte». Has-tapenean «geologoak zirela zabaldu zela» ere gaineratu du Gerendia-nek. Sudminek txoste-na aurkeztu zuenean, ingurumen mailako in-paktuen gaineko azter-keta ere egina zuela ja-kinarazi zuen: «baina azterketa hori egin du-

en enpresak eta Sudminek nagusi bera dute. Kuriosoa da berak epaituko duela bere lana eta lanaren ondorioa», dio Urbistondok.

«Sudmine bezalako enpresak *junior* deitzen dira, enpresa ttiki batzuk dira, baina gibelean multinazionalak dituzte».

Joana URBISTONDO
Sarako laboraria eta hautetsia

«HEMEN EKONOMIA JADANIK BADUGU»

Proiektuak ingurumenean eragin «ttikia» izanen duela dio Sudminek, eta, aldiz, lanpostua sortuko dituela eta ekonomian eta tokiko jardunean eragin positiboa izanen duela. Baina ez dira iritzi berekoak denak. Gerendianen irudiko, «diru-iturria ikusten dute, baina dena xehatua uzten dute. Halako kasuak izan diren

bertze tokietan ikusi dugu nolako ondorioak utzi dituzten. Beldurgarria da. Guk ez dugu horrelakorik nahi, ez hemen eta ez nihun ere».

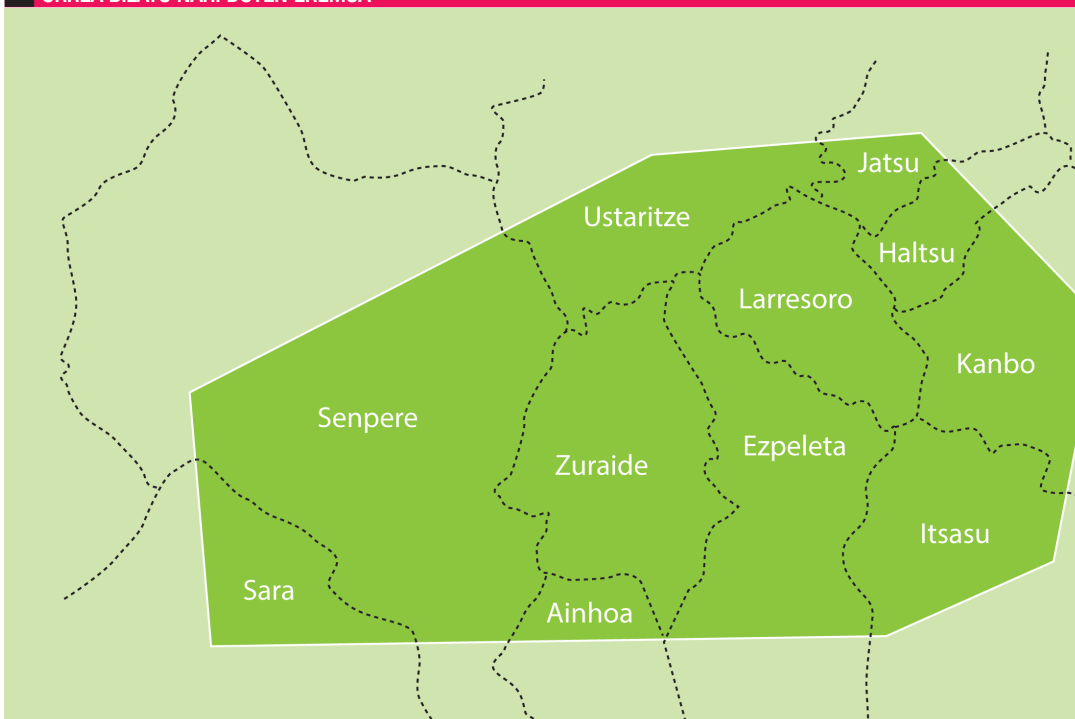
«Lur hauetan hiru sor-marka ekoizten dira. Kalitateko produktuak dira eta hemengo laborari gehienak horretatik bizi gara».

Joana URBISTONDO
Sarako laboraria eta hautetsia

Nahiz eta enpresak ekonomiarentzako ona izanen dela erran, Urbistondok ez du horren beharrik ikusten: «hemen ekonomia jadanik badugu. Lur horietan laborantza sektore indartsua da eta laborariok kalitatearen aldeko hautua egin a dugu». Lur horietan hiru sor-marka eta hainbat produktu ekoizten direla oinarazi digu: «lur hauetan Irati Ossau gasna ekoizten da, Ezpeletako piperrak, Itsasuko gerezi beltza, Kintoa zerriak... Kalitateko produktuak dira eta hemengo laborari gehienak horretatik bizi gara. Horrek egunerokoan bizi-kalitatea ekartzen du, ingurumen mailan hainbat gauza errespetatzen ditugulako. Guk indarra egiten dugu eta kontsumitzaileak hori eskertzen du, tokikoa eta ona jatea». Horregatik, urmeatzearen proiektuak ez duela ondorio onik ekarriko uste du: «halako proiektuarekin laborantza mota hau galduko da, eta horrekin dena, turismoa ere bai».

Kanboko ur termalak ere kaltetuak izanen direla diote Urbistondok eta Gerendianek eta horrekin batera, Errobi inguruko beharrak hornitzeko ura urrea ustiatu nahi duten eremutik

URREA BILATU NAHI DUTEN EREMUA

Sarako Herriko Kontseiluaren ikusmoldea

«Proiektua Sararentzat eta Euskal Herriaren irudiarentzat biziki txarra da»

Sarako Herriko Kontseilua hasieratik egon da urrea ustiatzeko proiektuaren kontra, eta Pirinio Atlantikoetako prefetak iritzia galdegin izan die-nean, bai 2015ean eta bai 2017an ere, hala adierazi izan diote, aurka direla. Arrazoi ekologikoak, ekonomikoak eta turistikoak aipatzen dituzte prefetari igorritako txostenean:

ARRAZOI EKOLOGIKOAK

Natura 2000 deitzen den Europako Babestutako Tokien sarearen barne, Sarako hiru eremu sartuak daude: Larrungo mendigunea eta Errobi erreka habitat, flora eta faunagatik eta Lizarietako gaina hegaztiengatik. Horrez gain, Sarako bertz tokitan jaiotzen da Errobi eremuko ur beharrak asetzeko erabiltzen den **ura**. Bertzalde, **Sara Lapurdi kostaldeko Uren Antolakuntza eta Kudeaketarako Eskema Nagusia** (SAGE) dago, eta uren kalitatea hobetzea, naturguneak babestua eta uholde arriskuak saihestea dira, bertzeak bertze, helburuak. Proiektuak ukituko lukeen eremuan daude Kanboko ur termalak ere. Sarako Herriko Kontseiluaren irudiko, halako proiektu batek teknika inbasiboak eta uraren kutsadura haundia ekarriko luke, «gure inguruan nagusi den ingurumen ikuspegiaren kontra doazenak».

ALDERDI EKONOMIKOA

Proiektua garatu nahi den eremuan, **hiru sor-marka** ekoizten dituzte: Ossau Irati ardi gasnako sor-marka, Kintoa zerriaren sor-marka edo Ezpeletako piperrak. Bertzelako produktuak ere ekoizten dituzte: Itsasuko gereziak, adibidez. **Saran** berean, **50 bat laborari** dira, eta ingurumena errespetatuz laborantza ekologikoa egiten dute. Aldi berean, **30 bat komertzio** eta bertze horrenbertze **artisau** badira. Sarako Herriko Kontseiluaren hitzetan, «proiektuak laborantza inguruak hondatuko ditu, eta aldi berean, tokiko ekonomia aberatsaren iturri diren produktuen jasagarritasuna kaltetuko du».

ALDERDI TURISTIKOA

Euskal turismoarentzat erakargarri haundia da Sara. Datuak dira lekuko: Departamentuko tokirik bisitatuena da **Larrungo mendigunea** eta **lezeak** hirugarren tokirik bisitatuena dira. 2.461 lagunendako lotarako lekua eskaintzen dute Saran: oporretarako 346 ohe, hiru kanpin, lau hotel, landetxeak, bigarren etxeak... Horregatik guztiagatik, «proiektua Sararentzat eta Euskal Herriaren irudiarentzat, biziki txarra» izanen dela uste du Herriko Kontseiluak.

hartua dela nabarmen-du dute: «Baionara igortzen den ura inguru honetatik hartua da. Eta

hori dena zer? Dena galdu behar dugu?». Gehiago ere kontatu digu Urbistondok: «alde ba-

tetik, laborariok indarra egiten dugu kutsadura mugatzeko, eta bertze alde batetik, horrelako

proiektu batek batzuen interes pribatuentzat den interes zabalazten du. Hori ezin da onartu».